

CRNA GORA
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA

PREDLOG OSNOVE

**za vođenje pregovora i zaključivanje Sporazuma između
Evropske unije i Crne Gore o učešću Crne Gore u Mehanizmu za
civilnu zaštitu Evropske unije**

Podgorica, oktobar 2022. godin

I USTAVNI OSNOV ZA ZAKLJUČIVANJE SPORAZUMA

Ustavni osnov za zaključivanje Sporazuma između Evropske unije i Crne Gore o učešću Crne Gore u Mehanizmu za civilnu zaštitu Evropske unije sadržan je u odredbama člana 15 stav 1 Ustava Crne Gore kojim je propisano da Crna Gora, na principima i pravilima međunarodnog prava, saraduje i razvija prijateljske odnose sa drugim državama, regionalnim i međunarodnim organizacijama, kao i odredbama člana 100 tačke 1 i 4 Ustava, kojima je propisano da Vlada vodi unutrašnju i vanjsku politiku i zaključuje međunarodne ugovore.

II OCJENA STANJA ODNOSA SA EVROPSKOM UNIJOM

Odnosi između Crne Gore i Evropske unije u Procesu stabilizacije i pridruživanja (PSP) uspostavljeni su jula 2001. godine. Na Solunskom samitu 2003. godine potvrđena je evropska perspektiva država Zapadnog Balkana, a u julu iste godine uspostavljen je Unaprijeđeni stalni dijalog kao forma redovnih konsultacija Crne Gore i Evropske unije.

Nakon referenduma o nezavisnosti Crne Gore i proglašenja nezavisnosti u crnogorskoj Skupštini, Savjet EU izjavio je da će dalje razvijati odnose sa Crnom Gorom kao nezavisnom i suverenom državom.

Usljedila su bilateralna priznanja nezavisne Crne Gore država članica EU. Crna Gora je 15. decembra 2008. podnijela zahtjev za članstvo u Evropskoj uniji. Nakon okončane ratifikacije u svim državama članicama EU, Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) sa Crnom Gorom je stupio na snagu 1. maja 2010. Dana 26. juna 2012. godine Evropski savjet za opšte poslove u Luksemburgu je odlučio da preporuči započinjanje pristupnih pregovora između Crne Gore i EU Evropskoj komisiji i isti su zvanično otpočeli 29. juna 2012. godine.

III RAZLOZI ZA ZAKLJUČIVANJE SPORAZUMA

Sporazum između Evropske unije i Crne Gore o učešću Crne Gore u Mehanizmu za civilnu zaštitu Evropske unije potpisan je u Rimu 29. septembra 2014. godine. Skupština Crne Gore donijela je Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Crne Gore i Evropske unije o učešću Crne Gore u Mehanizmu za civilnu zaštitu Evropske unije dana 17. marta 2015. godine koji je objavljen u Službenom listu CG – međunarodni ugovori broj 3/15.

Ovaj Sporazum predstavlja inovirani i izmijenjeni dosadašnji Sporazum o učešću Crne Gore u Mehanizmu civilne zaštite Unije, sa napomenom da se izmjene u odnosu na prethodni Sporazum u najvećoj mjeri tiču finansijskog aspekta Sporazuma, čime se stvaraju povoljniji uslovi za Crne Goru.

Učešće u Mehanizmu ima za cilj podizanje nivoa odgovora operativnih struktura koje te zadatke svakodnevno izvršavaju, a potom i cijelog društva, te ubrzava integracije naše zemlje u savremenu evropsku i širu međunarodnu zajednicu u oblasti civilne zaštite. Imali bi logističku podršku u dobijanju informacija o resursima opreme i transporta, pristupa opremi i prevoznim sredstvima, uključujući pružanje dodatnih prevoznih sredstava potrebnih za osiguravanje brzog reagovanja u vanrednim situacijama većih razmjera.

Crna Gora, kao zemlja kandidat za članstvo u EU, nastoji da dostigne i u ovom segmentu nivo razvoja Unije, koja ulaže značajne napore u cilju unapređenja i poboljšanja efikasnosti civilne

zaštite. Učešćem u Mehanizmu za civilnu zaštitu Evropske unije, Crnoj Gori bi bili na raspolaganju brojni instrumenti koji omogućavaju adekvatnu spremnost i efikasan odgovor na prirodne, tehničko-tehnološke i druge hazarde. Inače, efikasnost ovog sistema ogleđa se u mehanizmima interakcije i kooperacije među zemljama EU, kandidatima i potencijalnim kandidatima za ulazak u EU, kako bi se stvorila zajednička podloga za njihovo djelovanje.

IV OSNOVNA PITANJA SARADNJE KOJE SPORAZUM TREBA DA SADRŽI

Saradnja se odnosi na jačanje i poboljšanje međusobne saradnje, koja će omogućiti lakšu razmjenu informacija između nadležnih organa Crne Gore i EU; pojednostavljenje procedura traženja i primanja pomoći u slučaju događanja različitih hazarda; logističku podršku u dobijanju informacija o ljudskim i materijalnim resursima, uključujući angažovanje dodatnih prevoznih sredstava potrebnih za osiguravanje brzog reagovanja u vanrednim situacijama većih razmjera; identifikovanje i razmjenu naučenih lekcija i najbolje prakse; učestvovanje u raznim programima obuke (uključujući zajedničke kurseve i vježbe, kao i razmjene stručnjaka), na radionicama, seminarima i pilot projektima, kao i pristupanje uslugama Centra za odgovor u vanrednim situacijama (Emergency Response Coordination Center – ERCC) i Zajedničkog sistema za komunikaciju i informisanje u slučaju katastrofa (CECIS).

Sporazumom se definiše pravni osnov za učešće Crne Gore u Mehanizmu za civilnu zaštitu Evropske unije. Osnov za zaključivanje Sporazuma između Evropske Unije i Crne Gore o učešću Crne Gore u Mehanizmu za civilnu zaštitu Evropske unije predstavljaju odredbe Protokola 8 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane i Republike Crne Gore, sa druge strane. Ovim protokolom uspostavljaju se opšti principi za učešće Crne Gore u programima zajednice. Ovim sporazumom se u aneksima I i II utvrđuju pravila o finansijskom doprinosu Crne Gore za Mehanizam za civilnu zaštitu Evropske unije, kao i finansijskoj kontroli, povraćaju sredstava i druge mjere borbe protiv prevara. Takođe, članom 5 Protokola predviđeno je da će Komisija i Crna Gora utvrditi konkretne uslove, kao i finansijski doprinos za učešće Crne Gore u svakom pojedinačnom programu.

V PROCJENA POTREBNIH FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA IZVRŠAVANJE SPORAZUMA

Finansijske obaveze koje će imati Crna Gora potpisivanjem Sporazuma između Evropske unije i Crne Gore o učešću Crne Gore u Mehanizmu za civilnu zaštitu Evropske unije je plaćanje godišnje članarine.

Za učešće u Mehanizmu za civilnu zaštitu EU neophodna su finansijska sredstva koja se svake godine planiraju u budžetu Ministarstva unutrašnjih poslova, a čiji iznos se utvrđuje shodno definisanoj formuli, a u najbitnijem dijelu zavisi od budžeta EU za tekuću godinu. Tako je primjera radi, iznos kontribucije za učešće u Mehanizmu 2019. godine bio cca 37 000 EUR, 2020. godine cca 52 000 EUR, dok je 2021. godine uplaćen iznos od 272 304 EUR.

Pravila finansijskog učešća Crne Gore utvrđena su Aneksom I Sporazuma između Evropske unije i Crne Gore o učešću Crne Gore u Mehanizmu za civilnu zaštitu Evropske unije. U skladu sa članom 3(5) ovog sporazuma, početni operativni doprinos koji plaća Crna Gora za svoje učešće u Programu se izračunava za odgovarajuće finansijske godine primjenom prilagođavanja ključa doprinosa.

Prilagođavanje ključa doprinosa će biti:

Prilagođeni ključ doprinosa = Ključ doprinosa × Koeficijent

Koeficijent koji se koristi za gore navedeni obračun za prilagođavanje ključa doprinosa iznosi 0,3.

Ovo prilagođavanje se primjenjuje za vrijeme trajanja Višegodišnjeg finansijskog okvira (2021-2027). Nakon završetka navedenog perioda od 7 godina, Strane zaključuju amandman koji detaljno opisuje prilagođavanje osnovnog finansijskog doprinosa za naredni period.

VI POTREBA USAGLAŠAVANJA PROPISA

Zaključenje Sporazuma između Evropske unije i Crne Gore o učešću Crne Gore u Mehanizmu za civilnu zaštitu Evropske unije ne zahtijeva izmjenu važećih ili donošenje novih propisa.

VII PREDLOG SASTAVA DELEGACIJE

Ovaj Sporazum će biti usaglašavan elektronski diplomatskim putem i diplomackim kanalima, o čemu će se starati Ministarstvo vanjskih poslova.

PREDLOG ZAKLJUČAKA

1. Vlada Crne Gore je razmotrila i utvrdila Osnovu za vođenje pregovora i zaključivanje Sporazuma između Evropske unije i Crne Gore o učešću Crne Gore u Mehanizmu za civilnu zaštitu Evropske unije.
2. Vlada je konstatovala da je sadržina Sporazuma iz tačke 1 ovih zaključaka u skladu sa Osnovom.
3. Vlada Crne Gore je ovlastila v.d. generalnog direktora Direktorata za zaštitu i spašavanje, Miodraga Bešovića, da potpiše navedeni Sporazum.

SPORAZUM

između Evropske unije, s jedne strane i Crne Gore, s druge strane, o učešću Crne Gore u Mehanizmu civilne zaštite Unije

Evropska komisija (u daljem tekstu „Komisija“), u ime Evropske unije,
s jedne strane,

i

Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Crna Gora),

sa druge strane,

u daljem tekstu pojedinačno kao 'Strana' ili zajedno kao „Strane“

S OBZIROM DA JE Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske zajednice i njenih država članica sa jedne strane, i Crne Gore odobren Odlukom Savjeta i Komisije 2010/224/EU, Euratom¹ sa druge strane,

BUDUĆI DA je članom 132. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju predviđeno da Protokol 8 Sporazuma o opštim principima za učešće Crne Gore u programima Zajednice (u daljem tekstu: „Protokol“), čini sastavni dio Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

BUDUĆI DA je članom 5 Protokola predviđeno da će posebni uslovi, uključujući finansijski doprinos koji se plaća, u vezi sa učešćem Crne Gore u svakom posebnom programu biti određeni sporazumom između Komisije i Crne Gore.

BUDUĆI DA član 28 (1) tačka (b) Odluke br. 1313/2013/EU² predviđa da je Mehanizam Unije za civilnu zaštitu otvoren za učešće zemalja koje su u procesu pristupanja, zemalja kandidata i potencijalnih kandidata, u skladu s opštim principima i opštim uslovima za učešće tih zemalja u programima Unije utvrđenim u odgovarajućim okvirnim sporazumima i odlukama Savjeta za pridruživanje, ili sličnim aranžmanima;

BUDUĆI DA ovaj Sporazum zamjenjuje i stavlja van snage sporazum između Unije i Crne Gore o učešću Crne Gore u Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu potpisan 29. septembra 2014. godine,

SAGLASILE SU KAKO SLJEDI:

Član 1

Program

1. Crna Gora učestvuje kao država i doprinosi Mehanizmu civilne zaštite Unije kako je predviđeno Odlukom br. 1313/2013/EU o Mehanizmu civilne zaštite Unije, u najnovijoj verziji.

---

¹ Odluka Savjeta i Komisije od 29. marta 2010. god. o zaključivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske zajednice i njenih država članica, s jedne strane, i Republike Crne Gore, s druge strane (Sl l. 108, 29.4.2010., str. 1–2).

² Odluka br. 1313/2013/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 17. decembra 2013. o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu, SL L 347, 20.12.2013., str. 924.

2. U skladu sa članom 1. Odluke br. 1313/2013/EU, učešće Crne Gore u Mehanizmu civilne zaštite Unije ima za cilj jačanje saradnje između Crne Gore i Evropske unije (u daljem tekstu „Unija”) i državama članicama Unije i lakšu koordinaciju u oblasti civilne zaštite kako bi se poboljšala efikasnost sistema za prevenciju, pripravnost i reagovanje na prirodne katastrofe i katastrofe uzrokovane ljudskim faktorom.

Član 2

Uslovi i odredbe za učešće u Mehanizmu civilne zaštite Unije

1. Crne Gore će učestvovati u Mehanizmu civilne zaštite Unije i njegovim aktivnostima u skladu sa uslovima utvrđenim Protokolom Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Unije i Crne Gore o opštim principima za učešće Crne Gore u programima Unije koji je potpisan 15. oktobra 2007. godine i stupio na snagu 1. maja 2010. godine (u daljem tekstu 'Protokol'), i pod uslovima i odredbama navedenim u ovom Sporazumu i Odluci br. 1313/2013/EU, u njihovim najnovijim verzijama.
2. Odredbe i uslovi koji važe za podnošenje, ocjenu i odabir prijave od strane kvalifikovanih institucija, organizacija i pojedinaca iz Crne Gore isti su kao oni koji važe za kvalifikovane institucije, organizacije i pojedince država članica Union uključujući poštovanje restriktivnih mjera Unije ³.
3. Predstavnici Crne Gore imaju pravo da učestvuju kao posmatrači u odboru iz člana 33. Odluke br. 1313/2013/EU, bez prava glasa i za tačke koje se tiču Crne Gore.
4. Engleski jezik koristiće se za procedure koje se odnose na zahtjeve, ugovore i izvještaje, kao i za druge administrativne aspekte Mehanizma civilne zaštite Unije.

Član 3

Finansijski doprinos

1. Učešće Crne Gore ili pravnih lica Crne Gore u Mehanizmu civilne zaštite Unije podliježe finansijskom doprinosu Crne Gore Mehanizmu civilne zaštite Unije i povezanim troškovima upravljanja, izvršenja i rada u okviru opšteg budžeta Unije (u daljem tekstu 'budžet Unije').
2. Finansijski doprinos će biti u obliku sume:
  - a) operativnog doprinosa; i
  - b) kotizacije za učešće.
3. Finansijski doprinos će biti u obliku godišnje uplate u jednoj rati, au skladu sa zahtjevom za novčana sredstva dospijeva najkasnije 90 dana od dana poziva.
4. Operativni doprinos pokriva operativne rashode i rashode za podršku Mehanizmu civilne zaštite Unije i predstavlja dodatni iznos kako u odobrenim sredstvima za preuzimanje obaveza tako i u plaćanjima uz iznose unesene u proračun Unije koji je definitivno usvojen za Mehanizam civilne zaštite Unije.
5. Operativni doprinos zasniva se na ključu doprinosa definisanom kao omjer bruto domaćeg proizvoda (BDP) Crne Gore po tržišnim cijenama prema BDP-u Unije po tržišnim

---

³ Restriktivne mjere EU se donose u skladu sa Ugovorom o Evropskoj uniji ili Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije.

cijenama. BDP po tržišnim cijenama koji će se primjenjivati određuju posebne službe Komisije na osnovu najnovijih statističkih podataka dostupnih za proračun budžeta u godini prije godine u kojoj dopijeva godišnja isplata. Izuzetno, za 2021. godinu operativni doprinos će se zasnivati na BDP-u 2019. godine po tržišnim cijenama. Prilagođavanja ovog ključa doprinosa se navode u Aneksu I.

6. Operativni doprinos izračunava se primjenom ključa doprinosa, kako je prilagođen, na odobrena sredstva za preuzimanje početnih obaveza unesena u budžet Unije koji je definitivno usvojen za primjenjivu godinu za finansiranje Mehanizma civilne zaštite Unije.

7. Naknada za učešće iznosiće 4% godišnjeg operativnog doprinosa izračunatog u skladu sa stavovima 5. i 6. ovog člana i postepeno će se uvoditi kako je navedeno u Aneksu I. Naknada za učešće neće biti predmet retrospektivnih prilagođavanja ili korekcija .

8. Unija će Crnoj Gori pružiti informacije u vezi s njenim finansijskim učešćem koje su uključene u informacije u vezi s budžetom, računovodstvom, učinkom i evaluacijom koje se dostavljaju budžetskim tijelima Unije i vlastima za davanje razrješenja u vezi s Mehanizmom civilne zaštite Unije. Te informacije se dostavljaju uzimajući u obzir pravila o povjerljivosti i zaštiti podataka Unije i Crne Gore i ne dovode u pitanje informacije koje Crna Gora ima pravo na primanje prema Aneksu II.

9. Svi doprinosi Crne Gore ili uplate iz Unije, kao i obračun dospjelih iznosa ili iznosa koji će biti primljeni vrši se u eurima.

Član 4

Praćenje, izvještavanje i evaluacija

1. Ne dovodeći u pitanje odgovornosti Komisije, Evropske kancelarije za borbu protiv prevara (OLAF) i Evropskog revizorskog suda u vezi s praćenjem i ocjenom Mehanizma civilne zaštite Unije, učešće Crne Gore u Mehanizmu civilne zaštite Unije će biti kontinuirano praćeno na partnerskoj osnovi uključujući Komisiju i Crnu Goru.

2. Pravila koja se odnose na dobro finansijsko upravljanje, uključujući finansijsku kontrolu, oporavak i druge mjere protiv prevare u vezi s finansiranjem Unije prema ovom sporazumu, utvrđuju se u Aneksu II.

Član 5

Završne odredbe

1. Ovaj sporazum stupa na snagu na dan kada se Strane međusobno obavjeste o završetku svojih internih procedura neophodnih u tu svrhu.

2. Ovaj sporazum se primjenjuje od 1. januara 2021. godine i ostaje na snazi neograničeno vrijeme.

3. Unija i Crna Gora mogu privremeno primjenjivati ovaj Sporazum u skladu sa svojim internim procedurama i zakonodavstvom. Privremena primjena počinje na dan kada se Strane međusobno obavjeste o završetku svojih internih procedura neophodnih u tu svrhu.

4. Ukoliko Crna Gora obavjesti Komisiju da neće završiti svoje interne procedure neophodne za stupanje na snagu ovog Sporazuma, ovaj Sporazum prestaje da se privremeno primjenjuje na dan kada Komisija primi ovo obavještenje, što će predstavljati datum raskida u smislu ovog Sporazuma.

5. Unija može suspendovati primjenu ovog sporazuma u slučaju djelimičnog ili potpunog neplaćanja finansijskog doprinosa koji Crna Gora duguje prema ovom Sporazumu.

U slučaju neplaćanja koje može značajno ugroziti implementaciju i upravljanje Mehanizmom civilne zaštite Unije, Komisija šalje zvanično pismo opomene. Ako se uplata ne izvrši u roku od 20 radnih dana nakon zvaničnog pisma opomene, Komisija obavještava Crnu Goru o suspenziji primjene ovog sporazuma zvaničnim pismom obavještenja koje stupa na snagu 15 dana nakon prijema ovog obavještenja od Crne Gore.

U slučaju obustave primjene ovog sporazuma, pravna lica osnovana u Crnoj Gori nemaju pravo učesća u postupcima dodjele koji još nisu završeni kada suspenzija stupi na snagu. Postupak dodjele smatra se završenim kada su preuzete pravne obaveze kao rezultat tog postupka.

Suspenzija ne utiče na pravne obaveze preuzete sa pravnim licima osnovanim u Crnoj Gori prije stupanja na snagu suspenzije. Ovaj sporazum će se i dalje primjenjivati na takve pravne obaveze.

Unija će odmah obavijestiti Crnu Goru kada Unija primi cjelokupni iznos dugovanog finansijskog doprinosa. Suspenzija će biti ukinuta sa trenutnim učinkom nakon ovog obavještenja.

Od datuma ukidanja suspenzije, pravna lica Crne Gore ponovo će biti kvalifikovana u postupcima dodjele koji su pokrenuti nakon ovog datuma i u postupcima dodjele koji su pokrenuti prije ovog datuma, za koje nisu istekli rokovi za podnošenje prijava.

6. Svaka Strana može raskinuti Sporazum u bilo koje vrijeme pisanim obavještenjem o svojoj namjeri da ga raskine. Raskid stupa na snagu tri kalendarska mjeseca od datuma kada obavještenje u pisanoj formi stigne primaocu. Datum na koji raskid stupa na snagu predstavlja datum raskida u smislu ovog Sporazuma.

7. Kada se ovaj Sporazum privremeno prestane primjenjivati u skladu sa stavom (4), ili kada se ovaj Sporazum raskine u skladu sa stavom (6), Strane su saglasne da:

a) Projekti i aktivnosti u vezi sa kojima su preuzete pravne obaveze tokom privremene primjene Sporazuma i/ili nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, a prije prestanka važenja ili raskida ovog Sporazuma, nastavljaju se do njihovog završetka pod uslovima utvrđenim ovim Sporazumom.

b) Godišnji finansijski doprinos za godinu 'N' tokom koje je ovaj sporazum raskinut ili je prestao da se privremeno primjenjuje biće plaćen u skladu sa članom 3 ovog Sporazuma.

Strane zajedničkom saglasnošću rješavaju sve druge posljedice raskida ili prestanka privremene primjene ovog Sporazuma.

8. Ovaj Sporazum može biti izmijenjen samo u pisanoj formi uz obostranu saglasnost Strana.

Stupanje na snagu izmjena i dopuna odvija se po istoj proceduri koja se primjenjuje za stupanje na snagu ovog sporazuma.

9. Aneksi čine sastavni dio ovog sporazuma.

10. Ovaj Sporazum sačinjen je u dva primjerka na engleskom i crnogorskom jeziku , pri čemu je svaki tekst jednako vjerodostojan. U slučaju odstupanja u tumačenju, engleski tekst ima prednost.

Potpisano u ..., ... dana .... godine .....

Za Evropsku uniju ,

Za Crnu Goru

u ime Evropske unije

ANEKS I : Pravila kojima se reguliše finansijski doprinos Crne Gore u Mehanizmu civilne zaštite Unije

ANEKS II: Dobro finansijsko upravljanje

ANEKS I

Pravila kojima se reguliše finansijski doprinos Crne Gore u Mehanizmu civilne zaštite Unije

I. Obračun finansijskog doprinosa Crne Gore

1. Finansijski doprinos Crne Gore Mehanizmu civilne zaštite Unije utvrđuje se na godišnjoj osnovi srazmjerno i pored iznosa raspoloživog svake godine u budžetu Unije za izdvajanja za obaveze potrebne za upravljanje, izvršenje i rad Mehanizma civilne zaštite Unije.
2. Naknada za učešće iz člana 3 (stav 7) ovog Sporazuma se postepeno uvećava kako slijedi:
  - [2021: 0,5%;]
  - 2022: 1%;
  - 2023: 1,5%;
  - 2024: 2%;
  - 2025: 2,5%;
  - 2026: 3%;
  - Od 2027.: 4%.
3. U skladu sa članom 3 (stav 5) ovog sporazuma, početni operativni doprinos koji plaća Crna Gora za svoje učešće u Mehanizmu civilne zaštite Unije se izračunava za odgovarajuće finansijske godine primjenom prilagođavanja ključa doprinosa.

Prilagođavanje ključa doprinosa će biti:

$$\text{Prilagođen ključ doprinosa} = \text{Ključ doprinosa} \times \text{Koeficijent}$$

Koeficijent koji se koristi za gore navedeni obračun za prilagođavanje ključa doprinosa iznosi 0,3.

Ovo prilagođavanje se primjenjuje za vrijeme trajanja Višegodišnjeg finansijskog okvira (2021-2027). Nakon završetka navedenog perioda od 7 godina, Strane zaključuju amandman koji detaljno opisuje prilagođavanje osnovnog finansijskog doprinosa za naredni period.

II. Uplata finansijskog doprinosa Crne Gore

1. Komisija dostavlja Crnoj Gori, u najkraćem mogućem roku, a najkasnije prilikom raspisivanja prvog poziva za sredstva u finansijskoj godini, sljedeće podatke:
  - a) iznose odobrenih sredstava za preuzimanje obveza u budžetu Unije koji su konačno usvojeni za predmetnu godinu za budžetske linije koje pokrivaju učešće Crne Gore u Mehanizmu civilne zaštite Unije ;
  - b) iznos naknade za učešće iz člana 3 (stav 7) ovog Sporazuma.

Na osnovu svog nacrtu budžeta, Komisija daje procjenu informacija za narednu godinu pod tačkama (a) i (b) što je prije moguće, a najkasnije do 1. septembra finansijske godine.

- c) Komisija, najkasnije u martu svake finansijske godine objavljuje poziv za sredstva Crne Gore koja odgovara njenom doprinosu prema ovom sporazumu.

Svaki poziv za novčana sredstva omogućava uplatu doprinosa Crne Gore najkasnije 90 dana nakon raspisivanja poziva za sredstva.

Crna Gora plaća svoj finansijski doprinos prema ovom sporazumu u skladu sa tačkom II ovog Aneksa. U nedostatku plaćanja od strane Crne Gore do roka, Komisija šalje službeno pismo opomene.

Svako kašnjenje u plaćanju finansijskog doprinosa dovodi do plaćanja zatezne kamate od strane Crne Gore na preostali iznos od dana dospeljeća.

Kamatna stopa za iznose potraživanja koji nisu plaćeni na dan dospeljeća je stopa koju primjenjuje Evropska centralna banka na svoje glavne operacije refinansiranja, kako je objavljeno u seriji C *Službenog lista Evropske unije*, na snazi prvog kalendarskog dana mjeseca u koji pada datum dospeljeća, uvećana je za tri i po procentna poena.

ANEKS II

Dobro finansijsko upravljanje, zaštita finansijskih interesa i povrat sredstava

I. Pregledi i revizije

1. Unija ima pravo da, u skladu sa važećim aktima jedne ili više institucija ili tijela Unije i kako je predviđeno relevantnim sporazumima i/ili ugovorima, sprovodi tehničke, naučne, finansijske ili druge vrste pregleda i revizija u prostorijama bilo kog fizičkog lica sa prebivalištem ili bilo kojeg pravnog lica osnovanog u Crnoj Gori i koji prima sredstva Unije, kao i bilo koje treće strane uključene u implementaciju fondova Unije sa prebivalištem ili osnovanim u Crnoj Gori. Takvu reviziju i revizije mogu obavljati predstavnici institucija i tijela Unije, posebno Komisije i Evropskog revizorskog suda, ili druga lica ovlašćena od strane Komisije.

2. Predstavnici institucija i tijela Unije, posebno Komisije i Evropskog revizorskog suda, i druga lica ovlašćena od strane Komisije, imaju odgovarajući pristup lokacijama, radovima i dokumentima (i u pisanoj i elektronskoj formi) i na sve informacije potrebne za obavljanje takvih revizija, uključujući pravo na pribavljanje fizičke/elektronske kopije i izvoda iz bilo kojeg dokumenta ili sadržaja bilo kojeg nosioca podataka koji drži revidirano fizičko ili pravno lice, ili treća strana pod revizijom.

3. Crna Gora neće sprečavati ili stvarati bilo kakvu posebnu prepreku pravu ulaska u Crnu Goru i pristupu prostorijama agenata i drugih lica iz stava 2. po osnovu vršenja njihovih dužnosti iz ovog člana.

4. Pregledi i revizije mogu se vršiti i nakon obustave primjene ovog sporazuma u skladu sa članom 5, prestanka privremene primjene ili njegovog raskida, pod uslovima utvrđenim u primjenjivim aktima jedne ili više institucija Unije ili tijela i kao što je predviđeno u relevantnim sporazumima i/ili ugovorima u vezi sa bilo kojom zakonskom obavezom implementacije budžeta Unije koju je Unija sklopila prije datuma na koji stupa na snagu obustava primjene ovog sporazuma u skladu sa njegovim članom 5 ili raskida ovog Sporazuma.

II. Borba protiv nepravilnosti, prevara i drugih krivičnih djela koja utiču na finansijske interese Unije

1. Komisija i Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF) ovlašćeni su da sprovode administrativne istrage, uključujući provjere i inspekcije na licu mjesta, na teritoriji Crne Gore. Ove istrage sprovode se u skladu sa odredbama i uslovima utvrđenim važećim aktima jedne ili više institucija Unije.

2. Nadležni organi Crne Gore obavještavaju Komisiju ili OLAF u razumnom roku o bilo kojoj činjenici ili sumnji koja je došla do njih u vezi s nepravilnostima, prevaram ili drugim nezakonitim aktivnostima koje utiču na finansijske interese Unije.

3. Provjere i inspekcije na licu mjesta mogu se obavljati u prostorijama svakog fizičkog lica sa prebivalištem ili pravnog lica osnovanog u Crnoj Gori i primaoca sredstava Unije, kao

i bilo koje treće strane uključene u implementacija fondova Unije koji borave ili su osnovani u Crnoj Gori.

4. Provjere i inspekcije na licu mjesta priprema i sprovodi Komisija ili OLAF u bliskoj saradnji sa nadležnim organima Crne Gore koje imenuje Crna Gora. Imenovani organ će biti blagovremeno biti obaviješteni o predmetu, svrsi i pravnom osnovu provjera i inspekcija, tako da mogu pružiti svu potrebnu pomoć. U tom cilju, službenici nadležnih Crne Gore mogu učestvovati u provjerama i inspekcijama na licu mjesta.

5. Na zahtjev nadležnih organa Crne Gore, provjere i inspekcije na licu mjesta mogu se obavljati zajedno sa Komisijom ili OLAF-om.

6. Inspektori Komisije/OLAF-a imaju pristup svim informacijama i dokumentaciji, uključujući kompjuterske podatke, o dotičnim operacijama, koji su potrebni za pravilno obavljanje provjera i inspekcija na licu mjesta. Oni mogu i kopirati relevantne dokumente.

7. Ukoliko se lice, entitet ili treća strana opiru provjeri ili inspekciji na licu mjesta, nadležni organi Crne Gore, postupajući u skladu s nacionalnim pravilima i propisima, pružice EKomisiji ili OLAF-u pomoć koja im je neophodna kako bi im se omogućilo da obave svoju dužnost i sprovedu provjeru, odnosno inspekciju na licu mjesta. Ova pomoć uključuje preduzimanje odgovarajućih mjera predostrožnosti prema nacionalnom zakonu, posebno u cilju zaštite dokaza.

8. Komisija ili OLAF obavještavaju nadležne organe Crne Gore o rezultatima takvih provjera i inspekcija. Konkretno, Komisija ili OLAF su dužni da u najkraćem mogućem roku prijave organima Crne Gore svaku činjenicu ili sumnju u vezi s nepravilnostima koju su uočili u toku provjere odnosno inspekcije na licu mjesta.

9. Ne dovodeći u pitanje primjenu krivičnog zakona Crne Gore, Komisija može izreći upravne mjere i kazne pravnim ili fizičkim licima Crne Gore koja učestvuju u implementaciji programa ili aktivnosti u skladu sa zakonodavstvom Unije.

10. U svrhu pravilne primjene ovog člana, Komisija ili OLAF i nadležni organi Crne Gore su dužni da redovno razmjenjuju informacije i, da na zahtjev jedne od ugovornih strana ovog sporazuma, obavljaju konsultaciju.

11. Kako bi se olakšala efikasna saradnja i razmjena informacija sa OLAF-om, Crna Gora će odrediti kontakt tačku.

12. Informacije koje se razmjenjuju između Komisije ili OLAF-a i crnogorskih nadležnih organa odvijace se uz dužno poštovanje zahtjeva povjerljivosti. Lični podaci uključeni u razmjenu informacija će biti zaštićeni u skladu s primjenjivim pravilima.

13. Nadležni organi Crne Gore će saradivati sa Evropskim javnim tužilaštvom kako bi mu omogućile da ispuni svoju dužnost istrage, krivičnog gonjenja i izricanja presude počinocima i saučesnicima u krivičnim delima koja utiču na finansijske interese Unije u skladu sa važećim zakonodavstvom.

III. Povraćaj sredstava

1. Odluke koje je usvojila Komisija kojima se nameće novčana obaveza pravnim ili fizičkim licima, a ne državama, u vezi sa bilo kakvim potraživanjima koja proizilaze iz Mehanizma civilne zaštite Unije pravosnažne su u Crnoj Gori. Nalog za njihovo sprovođenje prilaže se uz odluku bez drugih formalnosti izuzev potvrde autentičnosti odluke od strane državnog organa kojeg za tu svrhu odredi Crna Gora. Crna Gora obavještava Komisiju i Sud pravde Evropske unije o svom imenovanom nacionalnom organu. U skladu sa članom 4. ovog Aneksa, Komisija ima pravo da o takvim izvršnim odlukama direktno obavijesti lica koja imaju prebivalište i pravna lica osnovana u Crnoj Gori. Izvršenje se odvija u skladu sa u skladu sa zakonom i propisanim procedurama Crne Gore.

2. Presude i nalozi Suda pravde Evropske unije doneseni uz primjenu arbitražne klauzule sadržane u ugovoru ili sporazumu u vezi sa programima, aktivnostima, akcijama ili projektima Unije, na isti su način izvršni u Crnoj Gori kao i odluke Komisije iz stava 1.

3. Sud pravde Evropske unije je nadležan da preispituje zakonitost odluke Komisije iz stava 1 i da obustavi njeno izvršenje. Međutim, za pritužbe da se izvršenje sprovodi na nepravilan način nadležni su sudovi Crne Gore.

IV. Komunikacija i razmjena informacija

Institucije i tijela Unije uključene u implementaciju ili kontrolu nad Mehanizmom civilne zaštite Unije imaju pravo da komuniciraju direktno, uključujući i putem sistema elektronske razmjene, sa bilo kojim fizičkim licem sa prebivalištem ili pravnim licem osnovanim u Crnoj Gori i primaocem sredstava Unije, kao i bilo kojom trećom stranom uključenom u implementaciju fondova Unije sa sjedištem ili osnovanom u Crnoj Gori. Ta lica, subjekti i strane mogu direktno institucijama i tijelima Unije dostaviti sve relevantne informacije i dokumentaciju koju su dužni dostaviti na osnovu zakonodavstva Unije primjenjivog na Mehanizam civilne zaštite Unije ugovora ili sporazuma zaključenih radi implementacije Mehanizma civilne zaštite Unije.

AGREEMENT

between the European Union, of the one part, and the Republic of Montenegro, of the other part, on the participation of Montenegro in the Union Civil Protection Mechanism

The European Commission (hereinafter referred to as ‘the Commission’), on behalf of the European Union,

of the one part,

and

the Government of Montenegro, (hereinafter referred to as ‘Montenegro’)

of the other part,

hereinafter referred to individually as ‘the Party’ or jointly as ‘the Parties’,

WHEREAS a Stabilisation and Association Agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and of Montenegro, has been approved by Council and Commission Decision 2010/224/EU, Euratom⁴.

WHEREAS Article 132 of the Stabilisation and Association Agreement provides that Protocol 8 of the Agreement on the general principles for the participation of Montenegro in Community programmes (hereinafter referred to as the ‘Protocol’), is to form an integral part of the Stabilisation and Association Agreement.

WHEREAS the Protocol provides in its Article 5 that the specific terms and conditions, including the financial contribution payable, with regard to the participation of Montenegro in each particular programme will be determined by agreement between the Commission and Montenegro.

WHEREAS Article 28(1), point (b) of Decision No 1313/2013/EU⁵ provides that the Union Civil Protection Mechanism is to be open to the participation of acceding countries, candidate countries and potential candidates, in accordance with the general principles and general terms and conditions for the participation of those countries in Union programmes established in the respective Framework Agreements and Association Council Decisions, or similar arrangements.

WHEREAS this Agreement replaces and repeals the agreement between the Union and Montenegro on the participation of Montenegro in the Union Civil Protection Mechanism signed on 29 September 2014,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

---

⁴ Council and Commission Decision of 29 March 2010 on the conclusion of the Stabilisation and Association Agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Republic of Montenegro, of the other part (OJ L 108, 29.4.2010, p. 1–2).

⁵ Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism (OJ L 347, 20.12.2013, p. 924).

Article 1

Scope

1. Montenegro shall participate as a country and contribute to the Union Civil Protection Mechanism (“UCPM”) as foreseen by Decision No 1313/2013/EU on a Union Civil Protection Mechanism, in its most up to date version.
2. In line with Article 1 of Decision No 1313/2013/EU the participation of Montenegro in the UCPM shall aim to strengthen the cooperation between Montenegro and the European Union (hereinafter referred to as ‘the Union’) and the Union's Member States and to facilitate coordination in the field of civil protection in order to improve the effectiveness of systems for preventing, preparing for and responding to natural and man-made disasters.

Article 2

Terms and conditions with respect to participation in the UCPM

1. Montenegro shall participate in the UCPM and its activities in accordance with the conditions laid down in Protocol 8 of the Stabilisation and Association Agreement between the Union and Montenegro on the general principles for the participation of Montenegro in Union programmes signed on 15 October 2007 and entered into force on 1 May 2010 (hereinafter referred to as the ‘Protocol’), and under the terms and conditions set forth in this Agreement and in Decision No 1313/2013/EU, in their most up to date versions.
2. The terms and conditions applicable to the submission, assessment and selection of applications by eligible institutions, organisations and individuals of Montenegro shall be the same as those applicable to eligible institutions, organisations and individuals of the Member States of the Union including respect for the Union restrictive measures⁶.
3. Representatives of Montenegro shall have the right to participate as observers in the committee referred to in Article 33 of Decision No 1313/2013/EU, without voting rights and for agenda items which concern Montenegro.
4. English shall be used for the procedures related to requests, contracts and reports, as well as for other administrative aspects of the UCPM.

Article 3

Financial contribution

1. Participation of Montenegro or Montenegro’s legal entities in the UCPM shall be subject to Montenegro contributing financially to the UCPM and the related management, execution and operation costs under the general budget of the Union (hereinafter referred to as the ‘Union budget’).
2. The financial contribution shall take the form of the sum of:
  - c) an operational contribution; and
  - d) a participation fee.

---

⁶ The EU restrictive measures are adopted pursuant to the Treaty on the European Union or the Treaty on the Functioning of the European Union.

3. The financial contribution shall take the form of an annual payment made in one instalment, and in accordance with the call for funds request shall be due no later than 90 days after the date of the call.
4. The operational contribution shall cover operational and support expenditure of the UCPM and be additional both in commitment and payment appropriations to the amounts entered in the Union budget definitively adopted for the UCPM.
5. The operational contribution shall be based on a contribution key defined as the ratio of the Gross Domestic Product (GDP) of Montenegro at market prices to the GDP of the Union at market prices. The GDPs at market prices to be applied shall be determined by the dedicated Commission services based on the most recent statistical data available for budget calculations in the year prior to the year in which the annual payment is due. By derogation, for 2021, the operational contribution shall be based on the GDP of year 2019 at market prices. Adjustments to this contribution key shall be laid down in Annex I.
6. The operational contribution shall be calculated applying the contribution key, as adjusted, to the initial commitment appropriations entered in the Union budget definitively adopted for the applicable year for financing the UCPM.
7. The participation fee shall be 4% of the annual operational contribution as calculated in accordance with paragraphs 5 and 6 of this Article and shall be phased in as set out in Annex I. The participation fee shall not be subject to retrospective adjustments or corrections.
8. The Union shall provide Montenegro with information in relation to its financial participation as included in the budgetary, accounting, performance and evaluation related information provided to the Union budgetary and discharge authorities concerning the UCPM. That information shall be provided having due regard to the Union and Montenegro's confidentiality and data protection rules and shall be without prejudice to the information which Montenegro is entitled to receive under Annex II.
9. All contributions of Montenegro or payments from the Union, and the calculation of amounts due or to be received shall be made in euro.

Article 4

Monitoring, reporting and evaluation

1. Without prejudice to the responsibilities of the Commission, the European Anti-Fraud Office (OLAF) and the European Court of Auditors in relation to the monitoring and evaluation of the UCPM, the participation of Montenegro in the UCPM shall be continuously monitored on a partnership basis involving the Commission and Montenegro.
2. The rules concerning sound financial management, including the financial control, recovery and other antifraud measures in relation to Union funding under this Agreement shall be laid down in Annex II.

Article 5

Final provisions

1. This Agreement shall enter into force on the date on which the Parties have notified each other of the completion of their internal procedures necessary for that purpose.

2. This Agreement shall apply from 1 January 2021, and it shall remain in force for an indefinite period.

3. The Union and Montenegro may apply this Agreement provisionally in accordance with their respective internal procedures and legislation. The provisional application shall begin on the date on which the Parties have notified each other of the completion of their internal procedures necessary for that purpose.

4. Should Montenegro notify the Commission that it will not complete its internal procedures necessary for the entry into force of this Agreement, this Agreement shall cease to apply provisionally on the date of receipt of this notification by the Commission, which shall constitute the cessation date for the purposes of this Agreement.

5. The application of this Agreement may be suspended by the Union in case of partial or full non-payment of the financial contribution due by Montenegro under this Agreement.

In case of non-payment which may significantly jeopardise the implementation and management of the UCPM, the Commission shall send a formal letter of reminder. Where no payment is made within 20 working days after the formal letter of reminder, suspension of the application of this Agreement shall be notified by the Commission to Montenegro by a formal letter of notification which shall take effect 15 days following the receipt of this notification by Montenegro.

In case the application of this Agreement is suspended, legal entities established in Montenegro shall not be eligible to participate in award procedures not yet completed when the suspension takes effect. An award procedure shall be considered completed when legal commitments have been entered into as a result of that procedure.

The suspension shall not affect the legal commitments entered into with the legal entities established in Montenegro before the suspension took effect. This Agreement shall continue to apply to such legal commitments.

The Union shall immediately notify Montenegro once the entire amount of the financial contribution due is received by the Union. The suspension shall be lifted with an immediate effect upon this notification.

As of the date when the suspension is lifted, legal entities of Montenegro shall be again eligible in award procedures launched after this date and in award procedures launched before this date, for which the deadlines for submission of applications has not expired.

6. Each Party may terminate the Agreement at any time by a written notification informing the other Party of its intent to terminate it. The termination shall take effect three calendar months after the date on which the written notification reaches its addressee. The date on which the termination takes effect shall constitute the termination date for the purposes of this Agreement.

7. Where this Agreement ceases to apply provisionally in accordance with paragraph 4, or is terminated in accordance with paragraph 6, the Parties shall agree that:

- c) Projects and activities in respect of which legal commitments have been entered into during the provisional application and/or after the entry into force of this Agreement, and before this Agreement ceases to apply or is terminated shall continue until their completion under the conditions laid down in this Agreement.

- d) The annual financial contribution of the year ‘N’ during which this Agreement ceases to apply provisionally or is terminated shall be paid in accordance with Article 3 of this Agreement.

The Parties shall settle by common consent any other consequences of termination or cessation of provisional application of this Agreement.

8. This Agreement may only be amended in writing by common consent of the Parties.

The entry into force of the amendments shall follow the same procedure as that applicable to the entry into force of this Agreement.

9. The annexes shall form an integral part of this Agreement.

10. This Agreement shall be drawn up in duplicate in English and Montenegrin, each text being equally authentic. In case of divergence of interpretation, the English text shall prevail. Signed at [...], this [...] day of [...] in the year [...].

For the European Union

For the of Montenegro

ANNEX I: Rules governing the financial contribution of Montenegro to the Union Civil Protection Mechanism

ANNEX II: Sound Financial Management

ANNEX I

Rules governing the financial contribution of Montenegro to the Union Civil Protection Mechanism

III. Calculation of Montenegro's financial contribution

3. The financial contribution of Montenegro to the UCPM shall be established on a yearly basis in proportion to, and in addition to, the amount available each year in the Union budget for commitment appropriations needed for the management, execution and operation of the UCPM.
4. The participation fee referred to in Article 3, paragraph 7 of this Agreement shall be phased in as follows:
  - 2021: 0,5%;
  - 2022: 1%;
  - 2023: 1,5%;
  - 2024: 2%;
  - 2025: 2,5%;
  - 2026: 3%;
  - As of 2027: 4%.

3. In accordance with Article 3, paragraph 5 of this Agreement, the initial operational contribution to be paid by Montenegro for its participation in the UCPM shall be calculated for the respective financial years by applying an adjustment to the contribution key.

The adjustment to the contribution key shall be:

$$\text{Contribution Key Adjusted} = \text{Contribution Key} \times \text{Coefficient}$$

The coefficient used for the above calculation to adjust the contribution key shall be 0.3.

This adjustment shall be applied for the duration of the Multiannual Financial Framework (2021-2027). Following the conclusion of the abovementioned 7-year period, an amendment detailing the adjustment of the baseline financial contribution for the subsequent period shall be concluded by the Parties.

IV. Payment of Montenegro's financial contribution

2. The Commission shall communicate to Montenegro, as soon as possible and at the latest when issuing the first call for funds of the financial year, the following information:

- d) the amounts in commitment appropriations in the Union budget definitively adopted for the year in question for the budget lines covering participation of Montenegro in the UCPM; and
- e) the amount of the participation fee referred to in Article 3, paragraph 7 of this Agreement.

On the basis of its draft budget, the Commission shall provide an estimate of information for the following year under points (a) and (b) as soon as possible, and, at the latest, by 1 September of the financial year.

- f) The Commission shall issue, at the latest in March of each financial year, a call for funds to Montenegro corresponding to its contribution under this Agreement.

Each call for funds shall provide for the payment of Montenegro 's contribution not later than 90 days after the call for funds is issued.

Montenegro shall pay its financial contribution under this Agreement in accordance with point II of this Annex. In the absence of payment by Montenegro by the due date, the Commission shall send a formal letter of reminder.

Any delay in the payment of the financial contribution shall give rise to the payment of default interest by Montenegro on the outstanding amount from the due date.

The interest rate for amounts receivable not paid on the due date shall be the rate applied by the European Central Bank to its principal refinancing operations, as published in the C series of *the Official Journal of the European Union*, in force on the first calendar day of the month in which the due date falls, increased by three and half percentage points.

ANNEX II

Sound Financial Management, protection of financial interests and recovery

I. Reviews and audits

1. The Union shall have the right to conduct, in accordance with the applicable acts of one or more Union institutions or bodies and as provided in relevant agreements and/or contracts, technical, scientific, financial, or other types of reviews and audits on the premises of any natural person residing in or any legal entity established in Montenegro and receiving Union funding, as well as any third party involved in the implementation of Union funds residing or established in Montenegro. Such review and audits may be carried out by the agents of the institutions and bodies of the Union, in particular of the Commission and the European Court of Auditors, or by other persons mandated by the Commission.

2. The agents of the institutions and bodies of the Union, in particular of the Commission and the European Court of Auditors, and the other persons mandated by the Commission, shall have appropriate access to sites, works and documents (both in electronic and paper versions) and to all the information required in order to carry out such audits, including the right of obtaining a physical/electronic copy of, and extracts from, any document or the contents of any data medium held by the audited natural or legal person, or by the audited third party.

3. Montenegro shall not prevent or raise any particular obstacle to the right of entrance in Montenegro and to the access to the premises of the agents and other persons referred to in paragraph 2 on the grounds of the exercise of their duties referred to in this Article.

4. The reviews and audits may be carried out, also after the suspension of application of this Agreement pursuant to its Article 5, the cessation of provisional application or its termination, on the terms laid down in the applicable acts of one or more Union institutions or bodies and as provided in relevant agreements and/or contracts in relation to any legal commitment implementing the Union budget entered into by the Union before the date on which the suspension of application of this Agreement pursuant to its Article 5, the cessation of provisional application or termination of this Agreement takes effect.

II. Fight against irregularities, fraud and other criminal offences affecting the financial interests of the Union

1. The Commission and the European Anti-Fraud Office (OLAF) shall be authorised to carry out administrative investigations, including on-the-spot checks and inspections, on the territory of Montenegro. These investigations shall be carried out in accordance with the terms and conditions established by applicable acts of one or more Union institutions.

2. The competent Montenegrin authorities shall inform the Commission or OLAF within reasonable time of any fact or suspicion which has come to their notice relating to an irregularity, fraud or other illegal activity affecting the financial interests of the Union.

3. On-the-spot checks and inspections may be carried out on the premises of any natural person residing in or legal entity established in Montenegro and receiving Union funds, as

well as of any third party involved in the implementation of Union funds residing or established in Montenegro.

4. On-the-spot checks and inspections shall be prepared and conducted by the Commission or OLAF in close collaboration with the competent Montenegro authorities designated by Montenegro. The designated authority shall be notified a reasonable time in advance of the object, purpose and legal basis of the checks and inspections, so that it can provide assistance. To that end, the officials of the competent Montenegrin authorities may participate in the on-the-spot checks and inspections.

5. Upon request by the competent Montenegrin authorities, the on-the-spot checks and inspections may be carried out jointly with the Commission or OLAF.

6. Commission agents and OLAF staff shall have access to all the information and documentation, including computer data, on the operations concerned, which are required for the proper conduct of the on-the-spot checks and inspections. They may, in particular, copy relevant documents.

7. Where the person, entity or another third party resists an on-the-spot check or inspection, the competent Montenegrin authorities, acting in accordance with national rules and regulations, shall assist the Commission or OLAF, to allow them to fulfil their duty in carrying out an on-the-spot check or inspection. This assistance shall include taking the appropriate precautionary measures under national law, in particular in order to safeguard evidence.

8. The Commission or OLAF shall inform the competent Montenegrin authorities of the result of such checks and inspections. In particular, the Commission or OLAF shall report as soon as possible to the competent Montenegrin authorities any fact or suspicion relating to an irregularity which has come to their notice in the course of the on-the-spot check or inspection.

9. Without prejudice to application of Montenegrin criminal law, the Commission may impose administrative measures and penalties on legal or natural persons of Montenegrin participating in the implementation of a programme or activity in accordance with Union legislation.

10. For the purposes of proper implementation of this Article, the Commission or OLAF and the competent Montenegrin authorities shall regularly exchange information and, at the request of one of the parties to this Agreement, consult each other.

11. In order to facilitate effective cooperation and exchange of information with OLAF, Montenegro shall designate a contact point.

12. Information exchanged between the Commission or OLAF and competent Montenegrin authorities shall take place having due regard to the confidentiality requirements. Personal data included in the exchange of information shall be protected in accordance with applicable rules.

13. Montenegrin authorities shall cooperate with the European Public Prosecutor's Office to allow it to fulfil its duty to investigate, prosecute and bring to judgment the perpetrators of,

and accomplices to, criminal offences affecting the financial interests of the Union in accordance with the applicable legislation.

III. Recovery and enforcement

1. Decisions adopted by the Commission imposing a pecuniary obligation on legal or natural persons other than States in relation to any claims stemming from the UCPM shall be enforceable in Montenegro. The order for enforcement shall be appended to the decision, without any other formality than a verification of the authenticity of the decision by the national authority designated for this purpose by Montenegro. Montenegro shall make known its designated national authority to the Commission and the Court of Justice of the European Union. In accordance with Article 4 of this Annex, the Commission shall be entitled to notify such enforceable decisions directly to persons residing and legal entities established in Montenegro. Enforcement shall take place in accordance with the Montenegrin law and rules of procedure.

2. Judgments and orders of the Court of Justice of the European Union delivered in application of an arbitration clause contained in a contract or agreement in relation to Union programmes, activities, actions or projects shall be enforceable in Montenegro in the same manner as Commission decisions referred to in paragraph 1.

3. The Court of Justice of the European Union shall have jurisdiction to review the legality of the decision of the Commission referred to in paragraph 1 and to suspend its enforcement. However, the Courts of Montenegro shall have jurisdiction over complaints that enforcement is being carried out in an irregular manner.

IV. Communication and exchange of information

The Union institutions and bodies involved in the implementation or controls over the UCPM, shall be entitled to communicate directly, including through electronic exchange systems, with any natural person residing in or legal entity established in Montenegro and receiving Union funds, as well as any third party involved in the implementation of Union funds residing or established in Montenegro. Such persons, entities and parties may submit directly to the Union institutions and bodies all relevant information and documentation which they are required to submit on the basis of the Union legislation applicable to the UCPM and of the contracts or agreements concluded to implement the UCPM.